

Förslag

Fortsätta arbetet med att utveckla modell för ett nytt arbetssätt för arbetet med inaktiva ungdomar. Modellen innebär att ett kontaktcentra med arbetsnamnet "Ung Start" för ungdomar i gymnasieåldern som inte går i gymnasiet inrättas. Centrets uppgift är:

- att ha kontakt med alla ungdomar i ovan nämnda grupp,
- att få i gång alla ungdomar till någon form av verksamhet.

Målsättningen ska vara 0-tolerans mot hemmasittande.

Bakgrund

Utredningens beräkningar visar att cirka 140 tyresöungdomar år 2008 lever i ett utanförskap som riskerar att permanentas och ytterst leda till missbruk och kriminalitet. Utanförskapet blir därmed såväl en personlig katastrof för den drabbade som ett ekonomiskt och socialt problem för samhället.

Nuläget

Vi skriver brev till alla som inte arbetar eller går i någon form av utbildning. Vi ber dem svara på vad de gör idag. Vi inbjuder även till en träff på biblioteket där representant för Arbetscentrum och representant för IV på gymnasiet deltar. Den typen av träff har inbjudits till två gånger / termin.

Vi har i elevregistret en klass som kallas 'uppföljning', till den klassen flyttas alla elever som avbryter sin utbildning och bor i Tyresö. (De elever som går i Tyresö gymnasium och inte bor i Tyresö, avbryter sin utbildning placeras i en klass 'ut').

Vad är utanförskap?

I definitionen av utanförskap som görs i Unga utanför¹ menar författarna att ungdomar kan befinna sig i både absolut utanförskap och i vad de kallar det grå fältet (här kallad gråzon). De ungdomar som befinner sig i absolut utanförskap varken studerar, arbetar eller har någon form av känd sysselsättning och saknar helt kontakter med det offentliga samhället. De ungdomar som befinner sig i gråzonen har kontakter med samhällssystemen men är inte förankrade på arbetsmarknaden. Det är svårt att identifiera var ungdomen befinner sig då det är vanligt att samma person växlar mellan att vara i gråzonen och i absolut utanförskap. Många kan ha sporadiska kontakter med arbetsförmedling och socialtjänst och har därför en kontinuerlig växling mellan absolut utanförskap och gråzonen. Det absoluta utanförskapet blir något de återvänder till.

¹ Unga utanför SOU 2003:92

Andelen ungdomar utanför i Stockholmsområdet utgjorde en procentuellt sett större andel än ungdomsgruppens andel i landet totalt sett.

Vägar ut ur utanförskapet

Det finns många orsaker till att ungdomarna hamnar i ett utanförskap. De har ofta komplexa problem i sin livssituation och det finns inga enkla lösningar. Det går inte att bara utgå från situationen på arbetsmarknaden utan hänsyn måste även tas till familjesituationen, fritiden, de egna intressena, skolan och nätverken. Det finns också många vägar ut ur utanförskapet. Alla kräver dock ett helhetsperspektiv på ungdomens livssituation.

Bemanning

Personalen är det centrala på ett kontaktcentra. Det är viktigare än lokalens utformning och innehåll i verksamheten. Personalen ska bestå av "eldsjälar" som är engagerade och gillar sitt arbete. De ska ha tid att lyssna och ha förståelse för de ungdomar som kommer till dem.

Individens perspektiv

För individen innebär utanförskapet stora påfrestningar. En känsla av att inte duga och inte vara tillräcklig är förödande för en ung människas utveckling. Ett stort antal ungdomar riskerar att växa upp utan att få ta tillvara sin potential och utveckla sina talanger, samt att få leva under svåra ekonomiska och sociala förutsättningar.

Arbetslöshet och utanförskap medför inte enbart negativa konsekvenser för ungdomarna själva utan utgör ett betydande samhällsekonomiskt problem.

Dessa unga utanför utan sysselsättning innebär ett stort bortfall av skatteintäkter. Ett stort antal av dem är därtill i behov av ekonomiskt bistånd. När ungdomar har kommit så långt i sitt utanförskap att de hamnat i kriminalitet och missbruk innebär detta ytterligare samhällsliga kostnader som kan räknas i mångmiljonbelopp. Det finns därför stora möjligheter till både besparingar och ökade skatteintäkter genom att satsa på åtgärder för att stödja ungdomar som är utanför. En sådan satsning bör därför förutom att ge en samhällsnytta i form av ökad välfärd, även kunna betraktas som en investering som bör leda till ett bättre netto i stadens budget inom några år med hänsyn till förväntade ökade skatteintäkter och minskade kostnader.

Ungdomarna utgör även en viktig arbetskraftsreserv. Inom många yrken närmar sig en stor andel av befolkningen pensionsålder. För att klara framtida pensionsavgångar behövs kraftfulla åtgärder som kan underlätta ungdomars inträde på arbetsmarknaden och förhindra att nya grupper hamnar utanför.

Innehåll och aktiviteter

Ungdomarna poängterar att de mest av allt vill ha ett arbete. De säger sig sakna kontakter och kanaler in till arbetsgivare och vill därför ha direktkontakt med arbetsgivare via

kontaktcentret. Ungdomarna vill själva få möjlighet att anordna temakvällar där representanter från arbetslivet kommer och berättar om vad olika jobb innebär. De efterfrågar stöd i hur man söker jobb, träning inför intervjuer och annan förberedelse för att skaffa ett arbete. Flera talar om vikten av att få praktisera på en arbetsplats. Det ska vara på en plats där de passar och där de får använda sina talanger.

Ungdomarna talar också om möjligheten att skaffa fram ”prova-på” – praktikplatser för att lära sig mer om olika branscher. Ungdomarna ser kontaktcentret som en plattform för att skapa och underhålla relationer med arbetsgivare. De som har hoppat av gymnasiet efterlyser enklare möjligheter att ta igen betyg. De vill kunna koncentrera sig på ett ämne i taget.

Det som behövs är en uppsökande verksamhet, som på ett otraditionellt sätt kan fånga upp ungdomar för att hjälpa dem att komma in på arbetsmarknaden eller tillbaka till studier. En personaltät verksamhet, med förmåga att hitta kreativa och unika lösningar tillsammans med befintliga aktörer.

För att nå gruppen unga utanför behövs en uppsökande organisation som snabbt kan fånga upp ungdomarna och hjälpa dem att hitta en väg in på arbetsmarknaden eller tillbaka till studier. För att bli ett reellt komplement till redan existerande former av stöd behöver verksamheten ha utrymme för otraditionella arbetsformer. Insatserna måste ha en individuell utformning utifrån en analys av varje ungdoms personliga tankar, vilja och förutsättningar.

Lönsamt för kommunen

Arbetslöshet och utanförskap medför inte enbart negativa konsekvenser för ungdomarna själva utan utgör ett betydande samhällsekonomiskt problem.

Dessa unga utanför utan sysselsättning innebär ett stort bortfall av skatteintäkter. Ett stort antal av dem är därtill i behov av ekonomiskt bistånd. När ungdomar har kommit så långt i sitt utanförskap att de hamnat i kriminalitet och missbruk innebär detta ytterligare samhällsliga kostnader som kan räknas i mångmiljonbelopp. Det finns därför stora möjligheter till både besparingar och ökade skatteintäkter genom att satsa på åtgärder för att stödja ungdomar som är utanför. En sådan satsning bör därför förutom att ge en samhällsnytta i form av ökad välfärd, även kunna betraktas som en investering som bör leda till ett bättre netto i kommunens budget inom några år med hänsyn till förväntade ökade skatteintäkter och minskade kostnader. Ungdomarna utgör även en viktig arbetskraftsreserv. Inom många yrken närmar sig en stor andel av befolkningen pensionsålder. För att klara framtida pensionsavgångar behövs kraftfulla åtgärder som kan underlätta ungdomars inträde på arbetsmarknaden och förhindra att nya grupper hamnar utanför.

Materialet är taget ur Stockholms utredning ”Navigatorcentrum – en vision om innanförskap”

Det kommunala uppföljningsansvaret kom 2005, riktar sig till ungdomar som inte fyllt 20 år, det kommunen hittills erbjudit är träffar med SYV från gymnasiet och Arbetscentrum. Några ungdomar har hjälpts av AC, någon elev har börjat IV på gymnasiet.

Skollagen 1:a kap, 18§

18 § En hemkommun skall löpande hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta, i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder.

Kommunens skyldighet enligt första stycket omfattar inte de ungdomar som genomför eller har fullföljt utbildning på nationella eller specialutformade program i gymnasieskola, gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning. Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om den behandling av personuppgifter som är nödvändig för att kommunen skall kunna genomföra sin skyldighet enligt första stycket. Lag (2004:1298).

Gruppen har bestått av:

Conny Göransson utförv, Karl-Erik Säfström utförv, Maria Rosell IV, Urban Fredriksson IV, Malin Norling Socförv, Inger Lundin B&U och Karin Heikenfeldt utförv.

Metod/ organisation

Utredningen syftar till att hitta nya metoder för unga människor att

Långsiktigt mål: **komma till självförsörjning.**

Kortsiktigt mål: **alla ungdomar ska ut i aktivitet!**

Konsekvenser av måluppfyllelsen:

Sänka kostnaderna för försörjningsstöd, undvika utanförskap, minskad kriminalitet, ökad skattekraft.

Målet för alla ungdomar är att de ska se kopplingen mellan utbildning - praktik - arbete.

För att få besparingar för kommunens försörjningsstöd är det bättre om projektet riktar sig till ungdomar upp till 25. Ofta kommer ungdomarna till ”projektet” när de är 17- 19 år, de kanske behöver hjälp i 2-4 år, men bryts allt av vid 20 nås inte samma effekt som om arbetet med dessa ungdomar kan fortsätta några år till.

Metoden är att

- 1 Hitta – söka upp, annonsera mm
- 2 Gräva – samtal, kartlägga, utreda
- 3 Hitta – vägledning, rådgivning, orientering
- 4 Aktivera – arbete, studier, praktik

Omvärdsanalys

Representanter ur gruppen har åkt till Motala, som har lyckats bra med den organisation som byggs upp kring dessa ungdomar.

Olika elevgrupper

- IV-elever som gått flera år på IV.
- 88:or, som gått på IV, knappt hälften började nationellt program
- 90:or, som gått IV, 64% började nationellt program

Det är viktigt att socialförvaltningens försörjningsstöd, arbetsmarknadsenheten och IV-programmet samarbetar, **de bör arbeta och sitta tillsammans för att kunna nå resultat, inte endast träffas på möten.**

- Utveckla lärlingsprojektet och utveckla IV på gymnasiet.
- Enstaka kurser, ungdomarna kan vara hjälpta av att få vissa kurser med gymnasiepoäng, t ex livskunskap.
- Ett 'kommunalt samhall', t ex kafeteri verksamhet. Det gäller att endast ungdomar som inte klarar av en praktikplats just nu, får delta i verksamheten med stöd av vuxna. Det är steget innan ungdomen klarar av en normal praktikplats.
- Företagsnätverk
- Stöd från politiker och ledningsgrupper.